

Ks. Marek Chmielewski*

**GENEZA
POLSKIEGO STOWARZYSZENIA
TEOLOGÓW DUCHOWOŚCI**

W każdej dziedzinie nauki można wyróżnić dwa aspekty: przedmiotowy i podmiotowy, zwany czasem materialno-organizacyjnym. Aspekt przedmiotowy nauki, to jej treść i obszar podejmowanych badań. W jego służbie pozostaje równie ważny aspekt podmiotowy. Stanowią go przede wszystkim naukowcy uprawiający daną naukę, zwykle zrzeszeni w różnego rodzaju strukturach naukowo-badawczych, takich jak: uniwersyteckie i pozauniwersyteckie placówki naukowo-badawcze, organizacje i towarzystwa naukowe itp. Z tym wymiarem wiąże się tworzona przez nich literatura danej nauki w postaci publikacji książkowych czy periodyków.

Również teologia duchowości, która od ponad 90 lat jest pełnoprawną uniwersytecką dyscypliną naukową¹, ma znaczący wymiar podmiotowy. Na gruncie polskim jest to liczące aktualnie około 400 osób grono teologów — duchownych, osób konsekrowanych i świeckich, którzy w zakresie duchowości uzyskali co najmniej licencjat kościelny. Kilkudziesięciu z nich zatrudnionych jest w strukturach akademickich, inni zaś pełnią posługę formacyjną w seminariach duchow-

* Ks. dr hab. Marek CHMIELEWSKI, prof. KUL — kapłan Diecezji Radomskiej (wyśw. 1983); od 1988 pracownik naukowy Instytutu Teologii Duchowości KUL, w latach 2000-2006 jego dyrektor; prodziekan Wydziału Teologii (2005-2008, 2008-); od 2000 prezes Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości; członek zarządu Polskiego Towarzystwa Mariologicznego (2002-2008, 2008-); członek Towarzystwa Naukowego KUL i Lubelskiego Towarzystwa Naukowego; od 2009 członek rady naukowej Journal of Religious Science „Soter” (Kowno, Litwa).

¹ Pierwsze katedry teologii ascetyczno-mistycznej powstały na rzymskim Papieskim Uniwersytecie św. Tomasza „Angelicum” w 1917 roku i na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim „Gregorianum” w 1919 roku. — Zob. F. Asti, *Spiritualità e mistica. Questioni metodologiche*, Città del Vaticano 2003, s. 34-37. W Polsce pierwszą Katedrę Teologii Ascetyczno-Mistycznej na KUL utworzył w 1957 roku ks. prof. Antoni Słomkowski. Jego wykłady akademickie z tego okresu zostały opublikowane w książce: A. Słomkowski, *Teologia życia duchowego w świetle Soboru Watykańskiego II* (opr. M. Chmielewski, Ząbki 2000). — Zob. W. Słomka, *Wkład ks. Antoniego Słomkowskiego w polską teologię duchowości*, w: *Książka Rektora Antoniego Słomkowskiego. Stulecie urodzin*, red. M. Chmielewski, Lublin 2001, s. 105-115; M. Chmielewski, *Ks. Antoni Słomkowski. Prekursor akademickiej teologii duchowości w Polsce (1957-2007)*, w: *Lectio divina* („Homo meditans”, 29), red. J. M. Popławski, Lublin 2008, s. 161-179.

nych i nowicjatch zakonnych. Pozostali zaś odpowiednio do swojego stanu i powołania podejmują różnorodną służbę w Kościele.

1. Sekcja Duchowości Teologów Polskich

Integrowaniu tego stale rozwijającego się środowiska, od 1983 roku służyła Sekcja Duchowości Teologów Polskich [dalej skrót: SDTP], która po 25. latach przekształciła się w Polskie Stowarzyszenie Teologów Duchowości [dalej skrót: PSTD], mające podmiotowość prawną kościelną i państwową. Na temat powstania, rozwoju i działalności SDTP powstało kilka publikacji². Z okazji dwudziestolecia istnienia dokonano szczegółowego opracowania jej historii³, z której warto przypomnieć najważniejsze fakty, jak również teraz uzupełnić podjęty wtedy kronikarski zapis wydarzeń, które nastąpiły od 2003 roku.

SDTP powstała w ramach Specjalistycznych Sekcji Pracowników Naukowo-Dydaktycznych Wyższych Uczelni w Polsce, których rytm pracy wyznaczały Kongresy Teologów Polskich. Dla tych Sekcji Episkopat Polski podczas 119. Konferencji, obradującej w Krakowie 6 V 1970 roku, uchwalił specjalny regulamin, zgodnie z którym zasadniczym celem było inicjowanie i koordynowanie współpracy naukowej.

SDTP wyłoniła się z Sekcji Ojców Duchownych z inicjatywy ks. prof. dr. hab. Waleriana Słomki podczas V Kongresu Teologów Polskich, który odbywał się na KUL w dniach 14-16 IX 1983 roku. Znaczne ożywienie jej działalności można jednak odnotować dopiero od kolejnego Kongresu Teologów Polskich, który obradował również na KUL w dniach 12-14 IX 1989 roku. Odtąd odbywały się regularne coroczne spotkania członków Sekcji, których liczba stale się zwiększała. Podjęto konkretne inicjatywy, między innymi opracowano i opubli-

² Zob. M. Chmielewski, *Pierwszy polski podręcznik duchowości — w przygotowaniu*, „Pismo Okólne. Biuletyn informacyjny Biura Prasowego Episkopatu Polski” 24(1991), nr 48, s. 7-8; tenże, *Symposium o medytacji chrześcijańskiej w KUL*, „Pismo Okólne. Biuletyn informacyjny Biura Prasowego Episkopatu Polski” 25(1992), nr 47, s. 7-8; tenże, W. Słomka, *Polscy teologowie duchowości*, Lublin 1993, ss. 242; M. Chmielewski, *Polski słownik duchowości. (Sprawozdanie z posiedzenia Sekcji Duchowości Teologów Polskich)*, „Ateneum Kapłańskie” 125(1995), s. 280-282; tenże, *Ks. Eugeniusz Weron pierwszy przewodniczący Sekcji Duchowości Teologów Polskich*, w: *W służbie prawdzie i miłości. Powołanie do świętości i apostołstwa. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu profesorowi Eugeniuszowi Weronowi SAC z okazji 85. Rocznicy urodzin i sześćdziesięciolecia święceń kapłańskich*, red. P. Góralczyk, F. Mickiewicz, T. Skibiński, Poznań 1998, s. 51-60; tenże, *Uniwersytet katolicki musi być w pełni sobą... (Relacja z sympozjum o ks. Antonim Słomkowskim)*, „Przegląd Uniwersytecki” 12(2000), nr 6, s. 24; tenże, *Sekcja Duchowości Teologów Polskich*, w: *Leksykon duchowości katolickiej*, red. M. Chmielewski, Lublin-Kraków 2002, s. 800-802; tenże, *Geneza i założenia „Leksykonu duchowości katolickiej”*, w: *Nova et vetera polskiej duchowości („Duchowość w Polsce”*, t. 10), red. M. Chmielewski, Lublin 2004, s. 21-25.

³ Zob. M. Chmielewski, *Dwadzieścia lat Sekcji Duchowości Teologów Polskich*, w: *Teologowie duchowości w Polsce 2003*, opr. M. Chmielewski, Lublin 2003, s. 13-38.

kowano podręcznik duchowości dla seminarzystów⁴, jak również zwołano kilka sympozjów naukowych.

W dziesięciolecie istnienia Sekcji podjęto prace mające na celu opracowanie *Leksykonu duchowości katolickiej*, który ukazał się dopiero w 2001 roku, jak również zaczęto wydawać serię książek z cyklu „Duchowość w Polsce”.

Postulat, aby na bazie SDTP powołać formalnoprawne towarzystwo naukowe skupiające teologów duchowości, po raz pierwszy pojawił się podczas zebrania plenarnego w dniu 10 XI 2001 roku. Miało ono miejsce w Archidiecezjalnym Domu Rekolekcyjnym w Lublinie (ul. Podwale 15). W związku z tym odczytano pismo bp. prof. dr. hab. Jana Bernarda Szłagi, Przewodniczącego Rady Naukowej Episkopatu Polski, które nadesłał w odpowiedzi na moją interpelację odnośnie do możliwości przekształcenia Sekcji w towarzystwo naukowe. Pozytywna odpowiedź bp. Szłagi utwierdziła nas w przekonaniu o słuszności takiej decyzji. Odtąd zaczęto poszukiwać odpowiednich modeli formalnoprawnych dla osiągnięcia tego celu.

a) Rok 2003

Dwudziestolecie SDTP jej członkowie świętowali w Krakowie w seminarium duchownym księży zmartwychwstańców (ul. Pawlickiego 1) w dniach 5-6 V 2003 roku w ramach sympozjum pod hasłem: „Teologia duchowości w Polsce”. Wzięło w nim udział 61 osób. Obrady rozpoczęto Mszą świętą pod przewodnictwem honorowego przewodniczącego Sekcji ks. prof. Waleriana Słomki. Po oficjalnym rozpoczęciu spotkania, uczestnicy do obiadu wysłuchali dwóch referatów: ks. prof. dr. hab. Jerzego Misiurka z KUL pt. *Specyfika polskiej duchowości* i ks. prof. dr. hab. Andrzeja Siemieniewskiego z Wrocławia pt. *Współczesne zagrożenia duchowości*. Po obiedzie głos zabrali: o. prof. dr. hab. Paweł Placyd Ogórek OCD z UKSW nt. „*Zwrot ku mistyce*” w *duchowości współczesnej* i ks. prof. dr. hab. Stanisław Urbański również z UKSW nt. *Duchowość w perspektywie jednoczącej się Europy*. Po przerwie miała miejsce praca w zespołach problemowych. Pod przewodnictwem ks. prof. dr. hab. Ireneusza Werbińskiego z UMK w Toruniu dyskutowano na temat ośrodków naukowo-dydaktycznych duchowości w Polsce. Dr Krzysztof Wons SDS, prowadzący Salwatoriński Ośrodek Formacji Duchowej w Krakowie, animował dyskusję o centrach formacji duchowej. Dr Waldemar Seremak z KUL przewodniczył zespołowi, który zajmował się książkami i czasopismami z zakresu duchowości, zaś ks. dr Jan Jagiełka z WSD w Kielcach prowadził refleksję o stanie teologii duchowości w seminariach duchownych w Polsce. Inny zespół pod przewodnictwem dr. Mariana Gołąba OFMConv. z Kalwarii Pałacowskiej dyskutował o teologii duchowości w nowicjatch zakonnych.

⁴ *Teologia duchowości katolickiej*, red. W. Słomka, M. Chmielewski, J. Misiurek, A. J. Nowak, Lublin 1993.

Po kolacji wszyscy uczestnicy zjazdu wzięli udział w wykładach odbywających się w Karmelitańskim Instytucie Duchowości (ul. Rakowicka 18) w ramach VI Karmelitańskiego Tygodnia Duchowości poświęconego w tym roku postaci bł. Elżbiety od Trójcy Świętej.

Nazajutrz, we wtorek, po śniadaniu miała miejsce dyskusja plenarna na temat stanu duchowości w Polsce, której przewodniczył ks. prof. dr hab. Jan Machniak z PAT w Krakowie. Następnie odbyło się krótkie spotkanie z gościem specjalnym zjazdu — bp. Zygmuntem Zimowskim z Radomia, Przewodniczącym Komisji Nauki Wiary Konferencji Episkopatu Polski, który mówił na temat perspektyw współpracy sekcji profesorskich w ramach tejże Komisji. Zwieńczeniem obrad była uroczysta Msza święta przy grobie św. Faustyny Kowalskiej w Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w krakowskich Łagiewnikach pod przewodnictwem bp. Zimowskiego.

Warto dodać, że z okazji jubileuszowego zjazdu został przygotowany 8. tom z serii „Duchowość w Polsce” pt. *Teologowie duchowości w Polsce 2003* (opr. M. Chmielewski, Lublin 2003, ss. 409), w którym zamieszczono biogramy ze zdjęciami i wykazem bibliografii 135. członków Sekcji, opracowane na podstawie uprzednio rozesłanych ankiet. Niezależnie od tego na końcu tomu zamieszczono pełną listę 358 członków Sekcji.

Na temat tego zjazdu ukazały się informacje w katolickiej prasie krakowskiej, a także obszerna relacja piszącego te słowa w „Aktualnościach dnia” na antenie Radia Maryja, nadana bezpośrednio po zakończeniu obrad.

b) Rok 2004

Okazją do zwołania kolejnego zebrania członków SDTP był VII Kongres Teologów Polskich, odbywający się na KUL w dniach 13-14 IX 2004 roku.

W ramach przewidzianego programem Kongresu spotkania sekcji profesorskich, odbyło się dwuczęściowe zebranie naszej Sekcji. W pierwszej części, w której wzięło udział 58 osób, wygłoszono następujące komunikaty: ks. prof. Stanisław Urbański — *Duchowość nadziei przeciw duchowości lęku*; ks. prof. Ireneusz Werbiński — *Powszechna potrzeba duchowości*; ks. prof. dr hab. Henryk Wejman — *Fragmentaryzacja egzystencji jako wyzwanie dla duchowości chrześcijańskiej*; ks. prof. Andrzej Siemieniecki — *Poszukiwanie ezoterycznych duchowości*; ks. prof. Walerian Słomka — *Profetyczne posłannictwo duchowości katolickiej wobec „społeczeństwa chorego na horyzontalizm”*⁵.

W drugiej części zebrania, w której uczestniczyło 49 osób, najpierw przewodniczący (autor tego tekstu) złożył sprawozdanie z całorocznej działalności, podkreślając przede wszystkim, że opublikowano kolejne dwa tomy z serii „Du-

⁵ Treść wystąpień opublikowano w materiałach pokongresowych pt. *Kościół w życiu publicznym. Teologia polska i europejska wobec nowych wyzwań*, red. K. Gózdź, K. Klauza, Cz. Rychlicki, H. Słotwińska, P. Szczur, t. 2 — *Materiały spotkań sekcyjnych*, Lublin 2004, s. 135-200.

chowość w Polsce”. Tom 9 nosi tytuł: *Z Chrystusem w świecie. Wypowiedzi Kościoła na temat instytutów świeckich* (opr. M. Chmielewski, wyd. 2, Lublin 2003, ss. 285). Jest to drugie wydanie tomu czwartego serii pod tym samym tytułem, przygotowane na wyraźną prośbę środowisk instytutowych, wyrażoną podczas ogólnopolskiej sesji naukowej zorganizowanej przez Krajową Konferencję Instytutów Świeckich oraz Instytut Teologii Duchowości w KUL w dniu 17 V 2003 roku nt. „Świeccy konsekrowani w Kościele lokalnym”⁶. Poprzedni tom zawierał 26 wypowiedzi Kościoła na temat instytutów świeckich, zaś obecny — 52 wypowiedzi. Tom 10. pt. *Nova et vetera polskiej duchowości* (red. M. Chmielewski, Lublin 2004, ss. 269), to zbiór materiałów z sympozjum promującego *Leksykon duchowości katolickiej*, które odbyło się na KUL dnia 21 III 2002 roku, i ze zjazdu SDTP w Krakowie w 2003 roku, jak również kilka artykułów młodych, świeckich teologów.

Następnie dyskutowano nad reorganizacją Sekcji, to znaczy o przekształceniu jej w stowarzyszenie naukowe. W wyniku dyskusji podjęto uchwałę w tej sprawie, którą w drodze głosowania poparło 46 osób, 1 osoba była przeciwna, a 2 wstrzymały się od głosu. Tą uchwałą powołano zespół roboczy w składzie: ks. dr hab. Marek Chmielewski prof. KUL, dr hab. Teresa Paszkowska, ks. prof. dr hab. Jan Machniak, ks. prof. dr hab. Henryk Wejman, mgr lic. Agnieszka Deneka, ks. dr Marek Szymbula i ks. prof. dr hab. Andrzej Siemieniowski.

c) Rok 2005

XXX Dni Duchowości nt. „Jan Paweł II — Mistrz duchowy”, zorganizowane przez Instytut Teologii Duchowości KUL w dniach 25-26 XI 2005 roku, dały okazję do kolejnego zebrania SDTP. Wieczorem, w pierwszym dniu sympozjum, w Archidiecezjalnym Domu Rekolekcyjnym w Lublinie (ul. Podwale 15) odbyło się walne zebranie Sekcji, w którym udział wzięło 45 osób. W związku z upływem pięcioletniej kadencji Zarządu, piszący te słowa, jako przewodniczący, złożył sprawozdanie z działalności w okresie od 5 XII 2000 roku do 24 XI 2005 roku. Przedstawił między innymi stan personalny Sekcji po dokładnej weryfikacji listy członków, jak również przejawy działalności naukowej.

W dniu sprawozdania Sekcja liczyła w sumie 318 członków, w tym 19 samodzielnych pracowników naukowych, 130 doktorów i 169 licencjuszy. Jeśli zaś chodzi o strukturę personalną, to w gronie członków znajdowało się 6 biskupów, 154 kapłanów diecezjalnych (11 profesorów, 61 doktorów i 82 licencjuszy), 91 kapłanów zakonnych (7 profesorów, 43 doktorów i 41 licencjuszy), 21 zakonnic (1 profesor, 7 z doktoratem i 13 z licencjatem), 35 świeckich kobiet (7 z doktora-

⁶ Materiały z tej sesji, zwołanej w ramach przygotowania środowisk instytutowych do VIII Światowego Kongresu Instytutów Świeckich, który odbył się w Częstochowie w dniach 17-21 VII 2004 roku, opublikowano w pracy zbiorowej pt. *Świeccy konsekrowani w Kościele lokalnym*, red. M. Chmielewski, Lublin 2004, ss. 124.

tem i 28 z licencjatem) oraz 11 świeckich mężczyzn (5 doktorów i 6 licencjuszy). Oznacza to, że w ciągu tego pięciolecia liczba samodzielnych pracowników naukowych wzrosła z 10 do 19, zaś liczba doktorów z 55 do 130.

W okresie sprawozdawczym zorganizowano 6 zebrań plenarnych Sekcji i wydano 6 książek, wśród których jest *Leksykon duchowości katolickiej* oraz 4 tomy serii „Duchowość w Polsce”. Do dorobku Sekcji zaliczyć trzeba książkę z materiałami z sympozjum z 2000 roku poświęconego ks. Antoniemu Słomkowskiemu pt. *Ksiądz Rektor Antoni Słomkowski — stulecie urodzin* (red. M. Chmielewski, Lublin 2001, ss. 182).

W dalszej części zebrania dokonano kilku istotnych aktów zmierzających do przekształcenia SDTP w stowarzyszenie naukowe. Przede wszystkim uchwalono, że odtąd używać się będzie nazwy „Polskie Stowarzyszenie Teologów Duchowości”. Następnie zatwierdzono opracowany przeze mnie roboczy Statut i powołano nowy Zarząd Stowarzyszenia w składzie: prezes — ks. dr hab. Marek Chmielewski prof. KUL, wiceprezes — ks. prof. dr hab. Jan Machniak (PAT), sekretarz — dr hab. Teresa Paszkowska (KUL) i skarbnik — ks. dr Adam Rybicki (KUL). Członkami Zarządu zostali: ks. dr hab. Jarosław M. Popławski prof. KUL, ks. dr Marek Szymula z UKSW, bp prof. dr hab. Andrzej Siemieniowski z PWT Wrocław, prof. dr hab. Jerzy W. Gogoła OCD z PAT i ks. dr Jan Miczyński z KUL. Powołano również Komisję Rewizyjną, którą stanowią: ks. prof. dr hab. Ireneusz Werbiński z UMK w Toruniu — przewodniczący, dr Waldemar Seremak SAC z KUL i dr Krzysztof Burski SSP z KUL.

d) Rok 2006

Kolejny rok działalności polskich teologów duchowości nie przyniósł wymiernych efektów w postaci sympozjów czy publikacji. Cały bowiem wysiłek skupiono na przygotowaniu do nadania Stowarzyszeniu osobowości prawnej kościelnej i państwowej. W tym celu prowadzono konsultacje z różnymi osobami, zwłaszcza z prawnikami odnośnie do statutu przyszłego Stowarzyszenia. Podjęto również negocjacje z władzami KUL odnośnie do użyczenia jednego z pomieszczeń Instytutu Teologii Duchowości na siedzibę Stowarzyszenia.

e) Rok 2007

Okazją do spotkania członków PSTD były XXXII Dni Duchowości nt. „Lectio divina”, zorganizowane przez Instytut Teologii Duchowości KUL w dniach 23-24 XI 2007 roku. Sympozjum to zbiegło się w czasie z pięćdziesięcioleciem akademickiej teologii duchowości w Polsce. Jej początek wyznacza utworzenie w 1957 roku Katedry Teologii Ascetyczno-Mistycznej. Dokonał tego Senat Akademicki KUL na wniosek ks. prof. Antoniego Słomkowskiego († 1982).

Podczas zebrania w pierwszym dniu sympozjum, w którym udział wzięło jedynie 19 osób, prezes Stowarzyszenia zapoznał zebranych ze stanem prac nad

nadaniem osobowości prawnej powstającej strukturze. Przede wszystkim udało się w dniu 20 II 2007 roku zawrzeć umowę z KUL reprezentowanym przez prof. dr. hab. Romana Doktora, Prorektora do spraw Administracji i Finansów, w sprawie użyczenia sali C-846 w Collegium Jana Pawła II na siedzibę Stowarzyszenia. W rzeczywistości chodziło o uzyskanie adresu do korespondencji i wykorzystanie pustej szafy ściennej na archiwum. W sierpniu 2007 roku na drzwiach wspomnianej sali pojawiła się stosowna tabliczka informująca o siedzibie Stowarzyszenia.

Dalszą część zebrania poświęcono dyskusji nad kierunkami prac badawczych Stowarzyszenia. Mówiono między innymi o potrzebie poprawionej i uzupełnionej reedycji *Leksykonu duchowości katolickiej*, albo o opracowaniu nowego podobnego dzieła. Wiele uwagi poświęcono serii „Duchowość w Polsce”, podkreślając konieczność powołania nowej rady naukowej i bardziej wnikliwych recenzji zgłaszanych artykułów do druku. Postulowano również opracowywanie na bieżąco polskiej bibliografii duchowości, co mogłoby być dobrym zadaniem dla licencjuszy i doktorantów, jako sposób wdrożenia ich do pracy naukowej.

2. Powstanie Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości

Rok dwudziestopięciolecia istnienia naukowego środowiska polskich teologów duchowości przyniósł od dawna oczekiwane formalnoprawne uznanie PSTD ze strony Konferencji Episkopatu Polski.

a) Rok 2008

Po licznych przeróbkach i poprawkach Statutu, pismem z 13 VIII 2008 roku zwróciłem się do Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski [dalej skrót: KEP] bp. prof. dr. hab. Stanisława Budzika, prosząc o wniesienie pod najbliższe obrady wniosku o zatwierdzenie PSTD. Niebawem pracownik biura prawnego KEP w rozmowie telefonicznej zwrócił mi uwagę na konieczność dokonania kolejnych poprawek i zmian. Wskazano przede wszystkim na zmianę podstawy prawnej⁷ oraz — w związku z KPK kan. 317 § 1 — dopisanie do Statutu artykułu o powoływaniu przez Przewodniczącego KEP asystenta kościelnego po uprzednim zasięgnięciu opinii Zarządu Stowarzyszenia.

Tak poprawiony Statut został przedłożony w trakcie 345. Zebrania Plenarnego KEP, które odbyło się w Białymstoku w dniach 26-28 IX 2008 roku. Biskupi zatwierdzili Statut PSTD uchwałą z dnia 28 IX 2008, o czym niezwłocznie nieoficjalnie powiadomili mnie telefonicznie najpierw abp Andrzej Dzięga, a następnie bp Andrzej Siemieniewski. Oficjalne pismo datowane na 28 IX 2008 roku

⁷ Należało powołać się na art. 35 ustawy z dnia 17 V 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154 z późn. zm.) i KPK kan. 299 § 1-3 oraz kan. 305 § 1.

(sygn. SEP — 10.4.2.1-76) niebawem przesłał mi kierownik Biura Sekretariatu KEP ks. dr Krzysztof Mikołajczuk.

Z chwilą uzyskania kościelnej osobowości prawnej, można było podjąć działania w celu zarejestrowania Stowarzyszenia w sądzie. Zgodnie z ustawą z 7 IV 1989 roku Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 104), należało zwołać zebranie założycielskie. W tym celu dnia 5 XI 2008 roku wystosowałem list okólny do członków założycieli wyłonionych podczas zebrania plenarnego w 2005 roku. Okazją do spotkania założycieli były XXXIV Dni Duchowości organizowane na KUL w dniach 21-22 XI 2008 roku.

Wieczorem, o godz. 19.00, w pierwszym dniu sympozjum, w sali C-846 Collegium Jana Pawła II zebrało się 22 członków założycieli PSTD w składzie: dr Krzysztof M. Burski SSP, ks. dr hab. Marek Chmielewski prof. KUL, prof. dr hab. Wiesław S. Gogola OCD, ks. dr Paweł Gwiazda, dr Jacek Kiciński CMF, ks. prof. dr hab. Jan Machniak, ks. dr Jan Miczyński, ks. prof. dr hab. Jerzy Misiurek, ks. dr hab. Wojciech Misztal, prof. dr hab. Antoni J. Nowak OFM, prof. dr hab. Paweł P. Ogórek OCD, dr hab. Teresa Paszkowska prof. KUL, ks. dr hab. Jarosław M. Popławski prof. KUL, ks. dr Adam W. Rybicki, dr Waldemar Seremak SAC, bp prof. dr hab. Andrzej Siemieniewski, dr Jerzy Skawroń OCarm., ks. prof. dr hab. Walerian Słomka, ks. dr Marek Szymula, ks. prof. dr hab. Stanisław Urbański, dr Stanisław T. Zarzycki SAC i ks. dr hab. Wojciech Zyzak.

Zgodnie z wymogami prawa podjęto szereg uchwał:

Uchwała nr 1 — w sprawie powołania Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości;

Uchwała nr 2 — w sprawie przyjęcia Statutu Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości;

Uchwała nr 3 — w sprawie powołania Komitetu Założycielskiego Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości. W jego skład weszli: ks. M. Chmielewski, T. Paszkowska, ks. J. M. Popławski i ks. A. Rybicki. Jednocześnie członkowie-założyciele upoważnili Komitet Założycielski do zarejestrowania Stowarzyszenia w Sądzie Rejonowym w Lublinie XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego;

Uchwała nr 4 — w sprawie powołania Zarządu Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości, w składzie: prezes — ks. M. Chmielewski, wiceprezes — ks. J. Machniak, sekretarz — T. Paszkowska, skarbnik — ks. A. Rybicki oraz członkowie Zarządu: J. W. Gogola OCD, ks. J. Miczyński, ks. J. M. Popławski, bp A. Siemieniewski i ks. M. Szymula;

Uchwała nr 5 — w sprawie powołania Komisji Rewizyjnej Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości. Tworzą ją: przewodniczący — ks. I. Werbiński oraz dwaj członkowie: W. Seremak SAC i K. M. Burski SSP.

Stosowną dokumentację z załącznikami złożono w Sądzie Rejonowym dla Miasta Lublina XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego (ul. Garbarska 20) dnia 28 XI 2008 roku (sygn. akt. 14826/08/171). Dwa tygodnie

później, pismem z dnia 10 XII 2008 roku Sąd zwrócił wniosek o zarejestrowanie, z jednoczesnym wskazaniem na dwa uchybienia formalne⁸.

W dniu 29 XII 2008 roku ponownie złożyłem w Sądzie wniosek o zarejestrowanie Stowarzyszenia (sygn. akt 15702/08/895).

b) Rok 2009

Po przekazaniu naszego wniosku przez Sąd do organu nadzorczego, którym w tym przypadku jest Prezydent Miasta Lublina, okazało się, że są trzy poważne uchybienia w Statucie. Referendarz sądowy — pani Renata Matuszewska, pismem datowanym na 11 II 2009 roku, wskazała mianowicie, iż brakuje określenia obowiązków członków honorowych; błędnie przypisano Zarządowi kompetencje, które z istoty należą do Walnego Zebrania; oraz wprowadzono niezgodny z ustawą zapis o zawieszeniu działalności Stowarzyszenia, jakiego mogłaby dokonać KEP.

Wobec powyższego należało w ciągu 21 dni ponownie zwołać zebranie członków założycieli w celu dokonania poprawek w Statucie.

Jednak zanim to nastąpiło, w dniu 18 II 2009 roku odbyło się wcześniej zaplanowane pierwsze zebranie Zarządu Stowarzyszenia. Miało ono miejsce u mnie w domu. Ze względu na warunki pogodowe nie przybyli z Krakowa ks. prof. J. Machniak i o. prof. J. W. Gogoła. Mimo tego w istotnych kwestiach kontaktowaliśmy się w trakcie zebrania poprzez wideo-komunikator internetowy. Podczas zebrania Zarząd zapoznał się z decyzją Sądu w sprawie zmian w Statucie. Następnie powziął uchwałę, że pierwsze oficjalne zebranie członków Stowarzyszenia po jego zarejestrowaniu odbędzie się w sobotę rano, dnia 25 IV 2009 roku. W dalszej kolejności Zarząd dyskutował nad wysokością wpisowego i składki członkowskiej, postanawiając, że w postulowanej kwocie 60 zł zawierać się będzie abonament na bieżący tom serii „Duchowość w Polsce”. Omówiono kwestie związane z wydawaniem tejże serii i — po zapoznaniu się ze złożonym już materiałem — powołano recenzentów tomu 11. w następującym składzie: dr hab. T. Paszkowska prof. KUL, ks. dr P. Gwiazda z UKSW, prof. dr hab. J. W. Gogoła OCD z PAT, dr hab. K. Lubowicki z PWT we Wrocławiu i ks. prof. dr hab. I. Werbiński z UMK w Toruniu. Członkowie Zarządu wyrazili ponadto swoją opinię odnośnie do logo Stowarzyszenia i treści dyplomu członkowskiego oraz deklaracji członkowskiej. Zebranie zakończyła wspólna kolacja przygotowana przez doktorantki Instytutu Teologii Duchowości KUL (Irinę Kudriavcewą i Annę Bogusławską).

Nadzwyczajne zebranie członków założycieli, w którym uczestniczyło 20 osób (ks. W. Misztal i J. Skawroń OCarm. usprawiedliwili swoją nieobecność),

⁸ W pierwszym przypadku we wniosku należało podać datę zatwierdzenia Statutu przez zebranie członków założycieli, zamiast daty zatwierdzenia przez KEP, zaś w drugim należało poprawić błędny opis reprezentowania Stowarzyszenia wobec instytucji finansowych.

odbyło się w siedzibie Stowarzyszenia w dniu 28 II 2009 roku. Zgodnie z zaleceniem Sądu podjęto uchwałę o zmianie niektórych zapisów w Statucie⁹, a następnie uchwałę o zatwierdzeniu Statutu w nowym brzmieniu. W trzeciej uchwale zebrani upoważnili Komitet Założycielski Stowarzyszenia do dokonywania ewentualnych dalszych zmian w Statucie, aby w ten sposób uniknąć konieczności ponownego zwoływania posiedzenia założycieli. W dniu 6 III 2009 roku złożyłem w Sądzie poprawioną wersję Statutu wraz z wymaganą dokumentacją, a więc treścią uchwał i podpisaną listą obecności członków założycieli.

Jednakże nie na tym koniec biurokratycznej „karuzeli”. W dniu 17 III 2009 roku przyszło pismo, w którym pani referendarz sądowy, od początku prowadząca naszą sprawę, zażądała przedstawienia kserokopii dowodu osobistego o. Jerzego Wiesława Gogoli w związku z niezgodnością imion, nazwiska i nr PESEL, jaka ujawniła się podczas procedury rejestracyjnej. Istotnie, okazało się, że w dokumentach cywilnych o. Gogoli figurują imiona: Wiesław Stanisław. Stosowne wyjaśnienie złożono w biurze podawczym Sądu 27 III 2009 roku.

Kilka dni później przyszło postanowienie Sądu Rejonowego w Lublinie XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 30 III 2009 roku o wpisaniu PSTD do Krajowego Rejestru Sądowego — Rejestru Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji oraz Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej pod numerem KRS 0000325994.

Od tego momentu można już było podjąć oficjalną działalność Stowarzyszenia. Jedną z pierwszych czynności było wydrukowanie broszury z tekstem poprawionego Statutu oraz wykonanie logo na podstawie mojego projektu, zaakceptowanego przez Zarząd. Graficznego opracowania dokonała w swej uprzejmości pani Anna Kowalczyk z Działu Informacji i Promocji KUL. Logo przedstawia podwójny okrąg, symbolizujący doskonałość Przenajświętszej Trójcy. W centrum okręgów znajduje się krzyż — znak Jezusa Chrystusa i Jego Misterium Zbawczego, które jest fundamentem życia duchowego. Na tle krzyża unosi się gołębica —

⁹ Dokonano zmian merytorycznych, wskazanych przez Sąd, i redakcyjnych. Zmiany merytoryczne, to: a) Po art. 20 wpisano art. 20a w następującym brzmieniu: *1. Członkowie honorowi mają obowiązek: 1) przestrzegać postanowień Statutu, regulaminów i uchwał władz Stowarzyszenia, 2) wspierać działalność Stowarzyszenia. 2. Członkowie honorowi nie mają obowiązku opłacania składek członkowskich;* b) W art. 29 dopisano ustęp 12 w brzmieniu: *podejmowanie decyzji w sprawach niezastrzeżonych statutowo innym organom*, który został przeniesiony z art. 35 ust. 11; c) W art. 35 skreślono ust. 11; d) Skreślono art. 49; e) Zmieniono art. 50 wykreślając słowa „...zawieszenia lub...”, przez co nowe brzmienie tego artykułu jest następujące: *W przypadku rozwiązania Stowarzyszenia pozostała po nim dokumentacja i majątek stają się własnością Konferencji Episkopatu Polski, do której należy prawo decydowania o przeznaczeniu jego poszczególnych składników.*

Jeśli chodzi o zmiany redakcyjne, to: a) w związku z wprowadzeniem nowego artykułu po art. 21 i skreśleniu art. 49 dokonano przenieumerowania artykułów. Zmiana numeracji dotyczy artykułów od 21 do 49; b) W obecnym art. 26 (dotychczasowy art. 25) ust. 1 zmieniono numer przywołanego tam artykułu 24 na art. 25, wobec czego jego nowe brzmienie jest następujące: *Wykluczenie ze Stowarzyszenia ma charakter ostateczny i nie daje prawa do ponownego ubiegania się o członkostwo, nawet jeśli ustaną przyczyny wymienione w art. 25.*

symbol Ducha Świętego, przyczyny sprawczej życia duchowego, zaś poniżej znajduje się otwarta księga Słowa Życia, którego początkiem i kresem jest Chrystus, o czym przypominają greckie litery *alfa* i *omega*. W otoku znajduje się napis, zaczynający się z lewej strony od dołu: „Polskie Stowarzyszenie Teologów Duchowości”. Logo wyraża więc chrystocentryczno-pneumatyczny wymiar życia duchowego, opartego na Objawieniu.

Jeśli chodzi o czynności formalnoprawne, to najpierw należało uzyskać numer statystyczny. Dnia 6 V 2009 roku udałem się do Urzędu Statystycznego w Lublinie i „od ręki” otrzymałem dla Stowarzyszenia REGON 060471046. W tym samym dniu wykonano trzy pieczętki: podłużną (tzw. firmową) z nazwą i adresem Stowarzyszenia, okrągłą z logo oraz imienną dla prezesa.

Dnia 15 V 2009 roku ze skarbnikiem Stowarzyszenia — ks. A. Rybickim stawiłmy się w siedzibie Kredyt Banku SA w Lublinie (ul. Choiny 2) i na podstawie numeru REGON spisaliśmy umowę o otwarciu rachunku bankowego o numerze konta: 67 1500 1520 1215 2008 2283 0000.

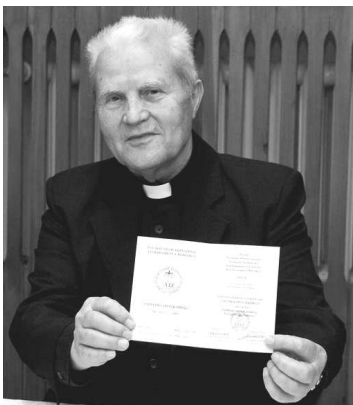
Niespełna miesiąc później (10 VI 2009) Pierwszy Urząd Skarbowy w Lublinie nadał Stowarzyszeniu NIP 712-316-56-76. Zgodnie z Ustawą o stowarzyszeniach, dane te zostały przekazane do Sądu Rejestrowego dnia 2 VII 2009 roku.

Wypełniając postanowienie Zarządu, zwołano inauguracyjne zebranie PSTD na dzień 25 IV 2009 roku na KUL. Jego uczestnicy poprzedniego dnia przed południem uczestniczyli w uroczystości nadania doktoratu *honoris causa* KUL dla o. Daniela-Ange, po południu zaś wzięli udział w kilkugodzinnym spotkaniu ewangelizacyjnym, prowadzonym przez Laureata. Zebranie, na które przybyło 28 osób, ze względów formalnych nie mogło być pierwszym Walnym Zebraniem, gdyż jego uczestnicy — prawnie biorąc — nie byli jeszcze członkami Stowarzyszenia. Niemniej jednak w porządku obrad było najpierw zapoznanie się z dotychczasowym przebiegiem procedury rejestracyjnej, a następnie szczegółowe omówienie Statutu, z położeniem akcentu na sposobie przyjmowania członków oraz ich prawach i obowiązkach. Przedstawiono logo i poinformowano również o przygotowywanej publikacji. Na koniec uczestnicy zebrania składali deklaracje przystąpienia do Stowarzyszenia.

Równoległe z opisanymi wyżej czynnościami dopełniającymi rejestrację Stowarzyszenia, jego sekretarz — prof. T. Paszkowska rozesłała około 250 listów do dotychczasowych członków SDTP ze stosowną informacją oraz formularzem deklaracji członkowskiej, zachęcając do wstępowania w szeregi Stowarzyszenia.

Do dnia 16 VI 2009 roku, kiedy na KUL odbyło się drugie, już w pełni oficjalne posiedzenie Zarządu Stowarzyszenia, wpłynęło 53 deklaracje członkowskie, w tym także członków założycieli. Pierwszym aktem tego posiedzenia, bezpośrednio po obiedzie w konwiktach KUL, było wręczenie dyplomów członkom Zarządu. Pierwszy dyplom członkowski z numerem 001/Z/2009¹⁰ został wręczony ks. prof. Walerianowi Słomce w uznaniu jego zasług dla SDTP i nowopowstałego Stowarzyszenia¹¹.

Autor fotografii: J. W. Gogola OCD

W trakcie obrad Zarząd pozytywnie rozpatrzył wszystkie nadesłane wnioski o członkostwo, podtrzymując zarazem swoją decyzję z poprzedniego posiedzenia o tym, że członkowie założyciele, nawet jeśli nie mają stopnia doktora habilitowanego, otrzymują status członków zwyczajnych i są zwolnieni z opłaty wpisowej. Dokonano także protokolarnego przekazania dotychczasowego majątku SDTP na rzecz Stowarzyszenia. Stanowią go książki z serii „Duchowość w Polsce”, jakie jeszcze pozostały, oraz pieniądze z dotychczasowych składek człon-

¹⁰ Numer dyplomu członkowskiego składa się z trzech części. Pierwszą stanowi trzycyfrowa kolejna liczba członka w Stowarzyszeniu, nadana mu na stałe, duża litera w części drugiej oznacza kategorię członkostwa: Z — członek zwyczajny, K — korespondent, W — współpracownik, zaś trzecią część stanowi data roku, w którym nabyto daną kategorię członkostwa. Dodatkowo kategoria członkostwa oznaczona jest kolorem, którym drukowany jest numer członkowski na stronie drugiej oraz imię, nazwisko i tytuł członka na stronie trzeciej: czerwony — członek zwyczajny, zielony — korespondent, niebieski — współpracownik.

¹¹ Planowano wyróżnić pierwszym tytułem członka honorowego prof. dr. hab. Eugeniusza Weronę SAC, pierwszego przewodniczącego Sekcji Duchowości Teologów Polskich w latach 1983-1989. Jednak Ksiądz Profesor zmarł w wieku 96 lat w Otwocku dnia 28 IV 2009 roku. *Requiescat in pace!*

kowskich. Głównym punktem obrad było jednak zapoznanie się Regulaminem Zarządu Stowarzyszenia i rekomendowanie go do zatwierdzenia przez najbliższe Walne Zebranie, które będzie pierwszym oficjalnym tego rodzaju spotkaniem Stowarzyszenia. Zostało ono zaplanowane na 4-5 VI 2010 roku w Ośrodku Edu-

kacyjno-Charytatywnym Diecezji Radomskiej „Emaus” w Turnie koło Biało-brzegów Radomskich.

Powstanie nowej struktury organizacyjnej polskich teologów duchowości skłania do postawienia pytania o perspektywy i plany. Jest ich wiele i są bardzo ambitne. W pierwszej kolejności trzeba doprowadzić do końca proces legislacyjny Stowarzyszenia. Zgodnie z art. 48 Statutu powinno się opracować i przyjąć na najbliższym Walnym Zebraniu Regulaminy: Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz Walnego Zebrania. Pilną potrzebą jest stworzenie interaktywnej witryny internetowej Stowarzyszenia, za pomocą której członkowie i sympatycy będą mogli wymieniać informacje i podejmować różne formy współpracy.

Nie można jednak zapominać o najważniejszym celu, dla którego Stowarzyszenie istnieje. Jest nim — jak czytamy w Statucie (art. 8) — prowadzenie badań w dziedzinie duchowości oraz promowanie i popularyzowanie wiedzy w tym zakresie. Szczególnie gdy chodzi o duchowość polską, obszary „białych plam” są wciąż ogromne. W trosce o polskie dziedzictwo kulturowo-duchowe należałoby więc w pierwszej kolejności zająć się gruntownymi badaniami nad polską historią i teologią duchowości. Jednocześnie nie chcemy zapominać o naglącej potrzebie formacji duchowej, zwłaszcza w aspekcie poznawczym. Nosimy się więc z zamiarem opracowania syntezy duchowości katolickiej zwłaszcza na użytek kandydatów do kapłaństwa i życia konsekrowanego, jak i zaangażowanego apostołsko laikatu.

Realizacja, przynajmniej w części, tych ambitnych planów możliwa będzie z pomocą łaski Bożej, przy efektywnym zaangażowaniu wszystkich członków Stowarzyszenia, których — mamy nadzieję — będzie stale przybywać. Tym zaś, którzy wzięli na siebie odpowiedzialność za naukowo-badawczy kształt polskiej duchowości należy życzyć szczególnej asystencji Ducha Świętego, głównego sprawcy życia duchowego w nas.

LA GENESI DELLA SOCIETÀ POLACCA DEI TEOLOGI DI SPIRITUALITÀ

È una dettagliata presentazione della recentissima storia di una Sezione di Spiritualità dei Teologi Polacchi la che viene trasformata nella Società Polacca dei Teologi di Spiritualità con la pienezza dei diritti ecclesiastici e statali. L'autore racconta passo dopo passo gli ostacoli formali in un procedimento registrativo. Spiega pure il significato di un *logo* e il modo della numerazione del diploma di un membro della Società. Attualmente (al 16 VI 2009) ci sono 53 membri di questa Società scientifica. Alla fine del articolo l'autore fa progetti a proposito dell'attività scientifica della Società.